Lausuntoesitelmä perustuslakivaliokunnalle

valvonnan järjestämisestä maakunta- ja soteuudistuksessa

HE 14/2018 vp

Toimitusjohtaja Heikki Niemeläinen
Kuntien takauskeskus
Helsingissä 20.4.2018

Maakuntien maksuvalmiuden ja rahoituksen riittävyyden valvonta terveystoimessa: nykytila

Nykytila ja valvonnan kohdistuminen kuntiin:

- Järjestämis- ja rahoitusvastuu on kunnilla
- Rahoitusvastuun säännösperuste (terveydenhuoltolaki 1326/2010):

> **4 § Terveydenhuollon toimintaedellytykset**
>
> Kunnan on osoitettava riittävästi voimavaroja kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena olevaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä terveydenhuollon palveluihin.

Maakuntien maksuvalmiuden ja rahoituksen riittävyyden valvonta sosiaali- terveystoimessa: muutos

Valvonnan muutosesitys HE 14/2018 vp:

- Järjestämisvastuu maakunnille ja rahoitusvastuu valtiolle
- Valvonta kohdistuu järjestämisen osalta maakuntaan. Rahoituksen osalta valvonta on jätetty avoimeksi.

Kehittämistarve: Valtiolle on säännösperusteisesti osoitettava velvoite maksuvalmiuteen ja riittävään rahoitukseen, ja valvonnan tulee kohdistua rahoituksen osalta valtioon.

EU-kilpailuneutraalisuus ja sen valvonta valtiontakauksissa

- Pääsääntö: **rajoittamattomat** valtiontakaukset ovat EU-kilpailuneutraliteetin vastaisia
- **Rajoitteiden** tulee ilmetä laissa ja lain valvonnassa
- Ennakoiva EU-kilpailuneutraalisuusvalvonta on jätetty järjestämättä HE 14/2018 vp -paketissa; koskee Maakuntien tilakeskusta
- ***Valtiontakauksien*** erityispiirre: valtiontakauksissa luodaan oikeussuhde kolmansiin (toisin kuin valtionavustuksissa)
- ***Valtionavustukset*** maakunnalle ovat julkisen sektorin sisäistä toimintaa

EU-notifioitu nykytila ja muutosesitys

Esimerkkinä takauskeskuksen myöntämät valtiontakaukset

EU-notifioidussa nykytilassa (takauskeskuslaki 487/1996, 1 a §):

”2) Euroopan yhteisön valtiontukisääntöjen mukaisesti … valtion viranomaisten nimeämiä … yhteisöjä”

Valtion viranomainen (ARA:n tehtävät, www.ara.fi):

”ARA valvoo … asuntoyhteisöjä siten, että … valtiontuen kohdentuminen asukkaille toteutuu.”

Takauskeskuslain muutosesitys HE 5/2018 vp, 1 b §:
(Maakuntien tilakeskuksen siirtyvät lainat)

”Sen estämättä, mitä 1 ja 1 a §:ssä säädetään, takauskeskus voi myöntää…”

EU-kilpailuoikeudellisten rajoitteiden puute esityksissä HE 15/2017 ja HE 14/2018

Rajoitteiden ongelma, valvonta:
Maakuntien tilakeskus Oy:n EU-kilpailuneutraalisuuden valvonta tulee järjestää (esimerkkinä ARA)

Rajoitteiden ongelma, laki:
Rahoitusta koskevissa laissa tulee käydä ilmi velvoite EU-valtiontukisääntöjen noudattamiseen

Yhteys valtiosääntöön (PL 731/1999):

> **2 § Kansanvaltaisuus ja oikeusvaltioperiaate**
>
> [-] Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.